СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПЛАНУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ РОЗРАХУНКІВ»

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D 1 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма	«Облік, аудит та оподаткування»
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Назва кафедри	Обліку, аудиту та оподаткування
Тип дисципліни	Обов'язкова
Семестр	Перший
Мова викладання	Українська
Керівник курсу	**Нечипорук Наталія Віталіївна,** кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Профайл керівника курсу	http://nasoa.edu.ua/spivrobitnyky/nechiporuk-nataliya-vitaliyivna/
Контактна інформація керівника курсу (e-mail)	E-mail: : Nechyporuk@nasoa.edu.ua
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Ґрунтовні знання та навички з дисципліни оподаткування підприємств, набуті під час навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:			
			Лекцій	Практичних та семінарських занять	Самостійна підготовка	Вид підсумкового контролю
Обсяг	Денна форма навчання					
	4	120	20	22	78	Екзамен
	Заочна форма					
	4	120	2	4	114	Екзамен

Опис дисципліни	**Навчальна дисципліна: «Планування та оптимізація податкових розрахунків»** є обов'язковою компонентом навчального плану. **Мета вивчення навчальної дисципліни**. є формування системи фундаментальних знань у здобувачів з питань податкового планування та оптимізації податкових розрахунків, як невід'ємної складової податкового обліку та подання податкової звітності на підприємстві. **Завдання вивчення навчальної дисципліни** є вивчення теоретичних та методичних основ податкового планування, обґрунтування ролі облікової політики в податковому плануванні, мінімізація податкових ризиків, проведення розрахунків оптимізації податків. **Формат проведення дисципліни:** лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Здобувачі вищої освіти мають змогу отримати індивідуальні консультації.

Професійні компетентності	Здобувачі освіти повинні знати: ІК. Здатність особи розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.. ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. СК03. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків. СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства. СК08. Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору. СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування. СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування. СК11. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації бухгалтерського обліку та складання звітності, проведення контролю, аудиту та оподаткування в умовах зростання ризиків.
Програмні результати навчання	Здобувачі освіти повинні вміти: ПРН04. Організовувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання. ПРН06. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації. ПРН08. Обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства. ПРН10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень. ПРН11. Розробляти та оцінювати ефективність системи контролю суб'єктів господарювання. ПРН14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації. ПРН16. Здійснювати публічні ділові і наукові комунікації задля вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами.

	ПРН17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування. ПРН18. Визначати актуальні проблеми та виявляти наукові факти у сфері теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування, робити науково-обґрунтовані висновки та розробляти пропозиції щодо їх вирішення. ПРН20. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення. ПРН21. Вміти застосовувати методику та організацію бухгалтерського обліку, аналізу, контролю, аудиту й оподаткування для поліпшення діяльності суб'єктів господарювання в умовах зростання ризиків.
Програма навчальної дисципліни	**Змістовий модуль 1.** ***Теократичні основи податкових рахунків.*** Тема 1. Основи податкового планування. Тема 2. Метод заміни відносин: сутність та особливості застосування. Тема 3. Метод розподілу відносин. Тема 4. Метод створення структури-сателіту. Дроблення бізнесу. Тема 5. Метод відтермінування податкового платежу. Облікова політика. Тема 6. Податкові пільги. Пряме скорочення об'єкта оподаткування. Тема 7. Оцінка ризиків податкового планування. Тема 8. Оптимізація податку на прибуток. Тема 9. Податкові перевірки. Методи захисту платників податку.
Методи навчання	Для досягнення навчальних цілей, розвитку особистісних якостей і професійної підготовки здобувачів освіти передбачається застосування різноманітних методів навчання, зокрема: - словесні (лекція, семінари, бесіда, розповідь); - наочні (ілюстрація, демонстрація, презентація); - практичні (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації); - репродуктивні та продуктивні (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові); - стимулювання та мотивації навчання (пізнавальні та навчальні дискусії, імітації); - контролю і самоконтролю (усні та письмові перевірки, тестування тощо).
Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни	Комп'ютери з програмним забезпеченням для виконання різних видів освітньої діяльності: Microsoft Office, Веб-браузери. Мультимедійний проектор, комп'ютер або ноутбук, використання платформи Microsoft Teams та Moodle для дистанційного навчання
Політики навчальної дисципліни	***Політика щодо академічної доброчесності.*** Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти НАСОА є передумовою для ефективного опанування результатами навчання і отримання позитивної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Складові політики академічної доброчесності регламентуються: Положенням про академічну доброчесність Національної академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОА, 26 червня 2026 р., протокол № 15. Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОА та Положення про академічну доброчесність НАСОА у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.4.17.2 Положення про академічну доброчесність НАСОА, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми».

	Політика щодо відвідування занять. Здобувачі вищої освіти денної форми навчання зобов'язані відвідувати заняття. Поважними причинами для відсутності на заняттях є хвороба, академічна мобільність або інші випадки відсутності, які підтверджені документально. Якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та відповідно до графіку консультацій викладача. ***Політика щодо перескладання.*** Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися термінів виконання усіх завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Ліквідація академічної заборгованості та перескладання заліку проводиться після закінчення екзаменаційної сесії за окремим розкладом, складеним навчально-методичним відділом. ***Політика щодо оскарження результатів оцінювання.*** Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням рівня його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Національній академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОА, 24 квітня 2020 р., протокол № 8 (зі змінами та доповненнями, протокол від 04 листопада 2025 р. №4).

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

За результатами семестру здобувач вищої освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання здобувачем вищої освіти 35 балів у сукупності за всіма темами дисципліни.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю здобувач отримав сумарну кількість балів за змістовний модуль, що не перевищує 34 бали, то здобувач вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Планування та оптимізація податкових розрахунків» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
Денна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на семінарських / практичних заняттях	Максимум – 5 балів
	Творче завдання: виконується у формі тез доповідей (написання та прийняття до публікації)	Максимум – 10 балів
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульний контроль №1	Максимум – 20 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Екзамен	Максимум – 30 балів
Заочна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на семінарських / практичних заняттях	-
	Модульний контроль №1	Максимум – 70 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Екзамен	Максимум – 30 балів

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та модульний контроль											Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1										ТЗ		
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	МКР	10	30	100
4	4	5	5	5	5	4	4	4	20			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання поточного контролю

Поточний контроль проводиться викладачем на практичних заняттях протягом семестру шляхом перевірки завдань за кожною темою курсу.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- тези, статті, реферати, есе по питаннях самостійного вивчення;
- завдання розрахункового характеру;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації здобувачів та виступи на наукових заходах;
- інші види творчих та групових завдань.

Практичні заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на практичному занятті. Робота на практичному занятті передбачає усне та письмове опитування. Максимальна кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти на практичному занятті становить 5 балів. Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення практичних занять у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
1-3	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Творче завдання виконується протягом опрацювання тем змістовного модуля 1.

Творче завдання з дисципліни виконується у формі написання та публікації (прийняття до публікації) тез доповідей.

Творче завдання з дисципліни оцінюється в 10 балів.

Критерії оцінювання модульного контролю

Формою модульного контролю є модульна контрольна робота, які проводяться у формі тестових завдань закритої форми, що формуються та виконуються в системі Moodle, та оцінюються від 0 до 20/70 балів.

Розподіл балів в межах модульних контрольних робіт

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання (денна/заочна форма)
Тестові завдання закритої форми	20 (50×0,4) / 70 (70×1)
Всього	20 / 70

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є екзамен, який проводяться у формі тестових завдань закритої форми, що формуються та виконуються в системі Moodle, та оцінюється від 0 до 30 балів.

Розподіл балів в межах підсумкового контролю

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Тестові завдання закритої форми	30 (50×0,6)
Всього	30

Критерії оцінювання тестових завдань закритої форми

Критерії оцінювання	Кількість балів
Здобувач дав правильні відповіді на 90-100% тестових запитань	27-30
Здобувач дав правильні відповіді на 82-89% тестових запитань	23-26
Здобувач дав правильні відповіді на 74-81% тестових запитань	20-22
Здобувач дав правильні відповіді на 64-73% тестових запитань	17-19
Здобувач дав правильні відповіді на 60-63% тестових запитань	15-16
Здобувач дав правильні відповіді менше ніж на 60% тестових запитань	0-14

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Залік		Оцінка	Пояснення
	82-89	B	Здобувач вищої освіти демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналізу можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною

	74-81	C	Здобувач вищої освіти в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Помилки у відповідях та розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.
	64-73	D	Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни. При вирішенні практичних завдань допускає значну кількість недоліків і суттєвих помилок.
	60-63	E	Здобувач вищої освіти має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, здобувач вищої освіти з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни, відсутнє розуміння порядку виконання завдання та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.
Незараховано	**35-59**	FX	Здобувач вищої освіти може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму дисципліни здобувач вищої освіти виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача вищої освіти відсутні. Здобувач вищої освіти має можливість повторного складання
	1-34	F	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Обов'язковий повторний курс

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Альтернативність податкового планування.
2. В чому полягає економічний зміст податкової знижки та який механізм її нарахування?
3. В чому полягають особливості податкового обліку основних засобів?
4. Варіанти зменшення податків та зборів підприємства
5. Дайте характеристику податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки
6. Економічна сутність ухилення від сплати податків, податкової оптимізації та податкової мінімізації
7. За якими формулами визначаються методи розрахунку показників для малих підприємств із загальною системою оподаткування?
8. Зміст поняття «податкове планування» та «планування податкових платежів»
9. Критерії оптимізації податків підприємства в рамках податкового планування
10. Методи зниження ризиків у податковому плануванні
11. Методи податкового планування
12. Методика загального аналізу розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами
13. Методика обліку та розрахунку податку на прибуток підприємств
14. Механізм та методи загальнодержавного податкового планування та прогнозування
15. Мінімізація оподаткування.
16. Наведіть алгоритм аналізу податків для вибору ефективної системи оподаткування.
17. Назвіть особливості застосування податкової соціальної пільги

18. Назвіть перелік критеріїв для виявлення клієнтів, фінансові операції яких містять ознаки фіктивності

19. Назвіть форми реалізації податкової політики

20. Облікове забезпечення розрахунків з податку на додану вартість

21. Оптимізація податкових платежів підприємства

22. Оптимізація та планування коригувань під час сплати податку на прибуток підприємств

23. Особливості формування та подання податкової звітності з податку на прибуток підприємств

24. Охарактеризувати відповідальність платника податків у випадку заниження податкового зобов'язання: при самостійному виявленні; виявлене у результаті документальної перевірки; через припущення арифметичної або методологічної помилки.

25.Охарактеризувати відповідальність платника податку за прострочення термінів сплати узгодженого податкового зобов'язання: штраф; пеня

26. Охарактеризуйте основи майнового оподаткування в Україні.

27. Перелічіть альтернативні системи оподаткування доходів фізичних осіб, що існують в Україні.

28. Планування єдиного соціального внеску підприємств

29. Планування податків та зборів на підприємстві

30. Планування податку на додану вартість підприємств

31. Планування податку на прибуток

32. Податкове планування – складова податкового менеджменту

33. Показники оцінювання податкового навантаження на підприємство

34. Ризикові суб'єкти господарювання та податково-правові доктрини

35. Складання бюджетів нарахування та сплати податків підприємства

36. Сутність податкового планування.

37. Сутність міжнародного податкового планування

38. Суть, завдання та способи податкового планування

39. У чому полягає оптимізація та ефективність податкового планування?

40. Характеристика загальної (традиційної) системи оподаткування фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності

41. Характеристика спрощеної системи оподаткування юридичних осіб.

42. Що означає фіскальна ефективність?

43. Які існують варіанти оптимізації оподаткування на рівні держави?

44. Які існують варіанти оптимізації оподаткування на рівні підприємства?

45. Які наслідки вчинення фіктивних операцій?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Закону України від 16 квітня 1991 року № 959-XII «Про зовнішньоекономічну діяльність» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text

4. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Меліхов Є. В. Податкове планування на мікрорівні : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством». Запоріжжя : ЗНУ, 2025.

5. Матвійчук Н. М. Податкова система: конспект лекцій (електронне видання). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 130 с.

6. Митний Кодекс України від 13.03.2012 № 2755-VI URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text

7. Податкове планування та оптимізація оподаткування (податковий консалтинг): підручник . О. А. Музика-Стефанчук, Н. Я. Якимчук, Р. Ф. Ханова, І. В. Дашутін, В. Г. Савенкова, А. А. Барікова, Н. О. Сабадаш за редакцією проф. О. А. Музики-Стефанчук. Київ: АртЕк, 2024. 304 с

8. Податкове право (схеми) за ред. Д. О. Гетманцева та М. П. Кучерявенка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2023. 285 с

9. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 01.12.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

10. Проць Н. В., Матвійчук Н.В. Податковий менеджмент: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 104 с.

Додаткова:

1. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

2. Трунько К. Ю. Напрями оптимізації податкового навантаження в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. 2023. Випуск 2(35). С. 352-359

3. Яндульська Ю., Мельник Т. Комплексний підхід до контролю розрахунків за ПДВ в системі податкового планування на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2053 (дата звернення: 01.09.2025). URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-43.

4. Юрченко, О., Приймак, Н., & Нечипорук, Н.В. Організація обліку та оподаткування операцій із фінансовими інструментами страхування цінових ризиків на міжнародних ринках. *Сталий розвиток економіки*, 2026. Випуск 1 (58), С. 741-749. https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-99

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : http: //rada.gov.ua.
2. Сайт Державної фіскальної служби України. URL : http: // www.svs.gov.ua.
3. Офіційний сайт Держстату України. URL : http://www. ukrstat.gov.ua.
4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL : http: // www.kmu.gov.ua.
5. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. URL : http: //www.minfin.gov.ua.
6. Сайт журналу «Вісник державної фіскальної служби України» URL : www.visnuk.com.ua

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри обліку, аудиту та оподаткування.

Протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.